

Wat is een rivier?

tekst & illustraties:

Monica Vaicenaviciene

Davidsfonds Infodok 2021 - €18,99

ISBN 9789002272721

Groep
5-6 (NL)
Leerjaar
3-4 (B)
Trefwoorden
rivieren,
water

De auteur neemt je mee in het korte verhaal van oma en haar kleindochter die samen aan een rivier zitten. Oma vertelt haar kleindochter door de hoofdstukken heen alles wat ze over rivieren weet. Op paginagrote illustraties neemt de auteur/illustrator je mee in de wereld van rivieren. Je komt er veel te weten over rivieren en hun betekenis voor mens en dier, maar het onderwerp wordt ook licht filosofisch aangepakt, en sommige hoofdstukken nodigen je uit om te fantaseren.

1 Vooraf

Dit boek viel terecht in de prijzen. Naast de Zilveren Penseel ontving het ook de World Illustrations Award – New talent. De meeste hoofdstukken zijn, mits de juiste focus en aanpak, geschikt voor leerlingen tussen 7 en 12 jaar. Ook is een mooie link naar de Griekse mythologie te leggen.

Gebruik dit boek bijvoorbeeld in de periode van een river-cleanup-actie. Zo kan je de leerlingen alvast warm maken voor het

thema ([river-cleanup.org](https://www.river-cleanup.org)). Informeer ook de ouders over deze actie; hopelijk gaan ze zo op pad met de leerlingen en hebben de leerlingen al kennisgemaakt met een rivier. Wonen jullie ver van een rivier vandaan of is er geen river-cleanup in de buurt, vertel er dan over in de klas.

Zorg ervoor dat er een atlas en andere boeken en tijdschriften over rivieren en dergelijke in de klas staan.

2 Introductie boek

Toon de eerste pagina van oma en haar kleindochter aan de rivier en lees alvast de eerste pagina voor, die eindigt met de vraag: 'Oma, wat is een rivier?'

Neem deze vraag als aanleiding om de achtergrondkennis te activeren, want wat is dat eigenlijk, een rivier? Stel vragen als:

- Wie is er al aan een rivier in de buurt of verder weg geweest?
- Wat kan je op de oevers van of in en op de rivier doen?
- Welke dieren en planten leven er?
- Wat zie je op de rivier?
- Waarom hebben we rivieren nodig?

Noteer de antwoorden op het bord aan de hand van een woordenspin om een goed overzicht te krijgen van wat de leerlingen al weten.

Laat ook de leerlingen zelf vragen formuleren, zo kom je te weten waar hun interesses liggen!

Kies een aantal onderwerpen waar jullie dieper op ingaan. Of doe dat samen met de leerlingen; dat vergroot de betrokkenheid bij het onderwerp.

3 Voorlezen en verwerking

Een rivier is een reis

Lees de eerste alinea voor. Uit de korte tekst kan de vraag afgeleid worden: hoe ontstaat een rivier? De volgende vragen kun je gebruiken, maar er zijn er uiteraard nog meer. Zet de vragen op het bord.

- Hoe ontstaat een rivier?
- Welke rivieren stromen door Nederland en België? Welke rivieren stromen verder naar de buurlanden?
- Wat is een beek, een rivier, een dam?
- Wat is een oever, een monding, een delta, een meander?
- Door welke tien verschillende landen stroomt de Donau?
- Wat is de Elfstedentocht?

Verdeel de leerlingen in groepjes. De leerlingen kiezen nu een vraag waarop ze het antwoord moeten vinden. Hiervoor mogen ze op internet, in een atlas, in boeken, tijdschriften en dergelijke op zoek gaan. Zorg ervoor dat iedereen in de groep een taak heeft. Maak de groepen daarom niet te groot en zorg voor een takenlijst voor elke groep: wie neemt de rol van

materiaalmeester, tijdsbewaker, voorlezer en notulist op zich?

Bespreek de resultaten klassikaal. Hebben de leerlingen niet alle antwoorden gevonden of zijn sommige antwoorden onduidelijk geformuleerd of uitgelegd? Zorg er dan voor dat je deze antwoorden klassikaal geeft.

Een rivier is een thuis

In dit hoofdstuk wordt kort geschetst wie allemaal bij en in de rivier woont. Ook kom je in het kort te weten waarom rivieren belangrijk zijn voor onze samenleving. Bij het stukje tekst op de rechterpagina hoort de mooie illustratie van het groene huis in het midden van het boek. In het huis zie je verschillende voorwerpen, dieren en handelingen. Scan, indien mogelijk, de illustratie en laat zien op het digibord, of zorg voor voldoende kopieën voor alle leerlingen.

Bekijk de illustratie samen met de leerlingen en vraag hen alles op te noemen wat ze in het huis zien. Laat de leerlingen vertellen

wat volgens hen de relatie tussen de tekening en de rivier is. Bij sommige elementen uit de tekening zullen de leerlingen de link met water of de rivier niet meteen kunnen leggen, zoals bij de bureaulamp en eventueel de koe. Verduidelijk en leg uit. De leerlingen maken ook tekeningen van de dieren en planten. Kijk samen goed naar de illustraties in het boek *Wat is een rivier?*, ze zijn gemaakt met waterverf en kleurpotlood. Laat leerlingen deze illustraties als voorbeeld gebruiken voor hun eigen tekeningen. Zorg ervoor dat er boeken met foto's voorhanden zijn.

Bekijk samen met de leerlingen de tekeningen. Kijk nadien een filmpje over dieren en planten, bijvoorbeeld via schooltv.nl Maak achteraf een groot collagewerk van alle tekeningen die werden gemaakt. Geef de leerlingen een lange rol behangpapier en laat hen samen een lange rivier en gras op de rol schilderen (of bereid dit zelf voor). Vraag hun de tekeningen uit te knippen en de rivier en het gras te vullen met al de tekeningen.

Een rivier is een raadsel/Een rivier is diep

Dit zijn twee hoofdstukken die de fantasie prikkelen. Ze zijn ideaal om er een opdracht creatief schrijven aan te koppelen.

Mogelijke onderwerpen om over te schrijven zijn:

- Wat gebeurt er 's avonds als de nacht valt aan de rivier?

Wat doen de dieren? Zijn er dan mensen?

- Vertel een verhaal dat zich op de bodem van de rivier afspeelt.
- Aan de zijkant van de illustratie in het midden van de dubbele pagina staan prikkelende zinnen die een start voor een verhaal kunnen vormen.

Stel bijvoorbeeld verteldobbelstenen of foto's ter beschikking voor de leerlingen die moeite hebben met op een verhaal komen. Voor sommige leerlingen kan het gemakkelijker zijn om vanuit een tekening te vertrekken. Geef hen dan de mogelijkheid om

eerst een tekening te maken en pas daarna het verhaal te schrijven. Is er een leerling die graag stripverhalen leest en tekent? Laat hem of haar dan diens verhaal in beelden vertellen.

Hang alle resultaten in het lokaal of de schoolbibliotheek op, of organiseer een voorlees- of vertelmoment voor andere klassen of ouders.

Een rivier is een reflectie

- Wat bedoelt de schrijver met 'Een rivier is een reflectie'?

Op ontdekking! Op deze dubbelpagina staat rechtsboven in de tekeningen de invloed die de industrie op rivieren heeft. Daarnaast kan ook de mens zelf in zijn vrije tijd het de rivier flink lastig maken.

Is er een rivier of beek in de buurt van de school? Ga dan zeker op ontdekking en ga jatten aan de rivieroever. Neem allerlei materiaal mee, zoals schepnetjes voor het water, zakjes voor planten en bloemen, vuilniszakken (want jullie zullen helaas ook vuil vinden) en/of potjes om insecten van dichtbij te bekijken.

Bekijk terug in de klas wat jullie allemaal hebben gevonden.

Sorteer jullie vondsten en leg ze in categorieën, bijvoorbeeld papier, plastic, organisch afval en kleding.

Brainstormen: Denk na het sorteren samen na over hoe je de rivier schoon zou kunnen houden. Hier mag alles gezegd en opgeschreven worden.

Werk enkele ideeën uit: een campagne voor de buurt, een machine die de rivier schoon kan maken... Laat de creativiteit van de leerlingen de vrije loop.

Bekijk nadien filmpjes of websites van de river-cleanup, een actie die elk jaar plaatsvindt en aandacht vraagt voor de vervuiling van onze rivieren.

Kijk ook naar de ocean-cleanup – dit is een Nederlandse uitvinding die echt wordt ingezet om zeeën en rivieren schoner te maken!

4 Afsluiting

Presenteer alles wat jullie hebben gemaakt en geschreven over rivieren in een tentoonstelling voor ouders, vrienden, leerlingen en leerkrachten van de school.

5 Verder lezen

- *Rivieren, een reis langs zeeën, meren en rivieren*, Peter Goes
- *Het fortuin van Fausto*, Oliver Jeffers
- *Kapitein Nemo*, Winy Ang en Charlotte Severeijns
- *Naar de overkant*, Wouter Klootwijk en Enzo Pérès-Labourdette (met lestips leesplan.nl)

Colofon

© Stichting Lezen (2022)

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage vanuit het leesbevorderingsprogramma de Bibliotheek op school (Stichting Lezen/Koninklijke Bibliotheek).

Auteur

Nadine Heidbrink, Wilde Raven vzw

Vormgeving

Judith Schoffelen &
Erik olde Hanhof

Redactie

Bo van Alst, Alle Content

leesplan.nl